

KULTŪRA • PSIHOLOĢIJA • CILVĒKI • MISTIKA • ZINĀ

Patiesā

Nr. 9
6. maijs 2022

DZĪVE

KAD PAGĀTNE
NOZOG TAGADNI

**PUTINA TEMPLA
NOSLĒPUMI**

PĒTERIS KĻAVA
uzskata, ka mūsu
SABIEDRĪBAI ļoti
NODERĒTU zināšanas
PAR NĀVI, taču
pagaidām mēs tās
atgrūžam...

Andrejs
ĒRGLIS

Tiklīdz jums ir bagātība,
tā vajag arī prātu
un sirdi klāt

KĀDA PATIESĪBĀ
BJA LEGENDĀRĀ
**DZIDRA
RITENBERGA**

ngas
izdevniecība

INTERVIJA **Andrejs Ērglis**

Ir cilvēki, kuri ir ne vien izcili tajā, ko viņi dara, bet saņēmuši vēl kādu uzdevumu – būt sava laika domātājiem. Tāds ir kardiologs Andrejs Ērglis. **Viņam esot grūti sadzīvot ar savu vecumu,** varbūt tāpēc mazbērnī saucot par Andžu.

SANDRA LANDORFA

Ironija un žēlsirdība

Kad ar liftu esat pacēlušies līdz pēdējam stāvam, ir jāuzkāpj vēl viens, un tā jau ir Dabas mājas kore. Elpu aizraujošs skats – uz jumta jaunie biologi audzē dažādu krāsu sūnas, siltumnīcās citus augus. Kur plešas purvs, būs Rakstu un vēl citas Latvijas Universitātes mājas. Garām ies *Rail Baltica* – pa to braukšot atraitnes dēli... Andrejs ir mazliet poētisks. Pie durvīm uz stikloto kabinetu ir plāksnīte “LU Stratēģiskās padomes vadītājs Andrejs Ērglis”. Uh, vēl viens amats...

No Dieva vai kosmosa

– Ja Dabas māja ir kā skaista torte Tornakalna ainavā, tad jūs esat ticis pašā ķiršīti.

– Rektors izveidoja Stratēģisko padomi, viņam kā biologam arī šajā ēkā ir kabinets. Pielikuši šilti ar manu vārdu, lai varētu novelt vainu, ja kaut kas saplīst (*smejas*). Mums jāiemācās darboties kā orķestrī, kur nevar pateikt, ka viens ir svarīgāks par citu. Medicīnā ir līdzīgi. Lai cik šausmīgs būtu karš, tas mums ātrāk liek augt – tā laikam iekārtots no Dieva vai kosmosa.

– Kad iesper, mazliet ātrāk pakustas?

– Jā. Karš ļoti ietekmē mūs visus, diemžēl ar to tagad dzīvojam. Ir gandrīz nesaprotami, kā tā var būt, bet var, un mums ļoti tuvu. Redzi – kādā dienā tev nekā var nebūt, un tad atceramies Biblii, ka nevajag krāt to, ko rūsa un kodes maitā. Protams, nevajag aiziet arī pilnīgā ezoterikā. Tāpēc man ļoti patika, ka mūsu mikroķirurgi vienkārši tur aizbrauca un strādāja.

– Vai pareizi sadzirdēju – kad mikroķirurgi vāca mikroskopus, naudu, jūs arī piedalījāties?

– Godīgi sakot, tas bija emocionāli. No rīta pamodos ar to, ka Olafs Libermanis ierakstījis ziņu. Mums laikam profesijas līdzīgas – arī infarktu ārstējot, nav daudz laika domāt. Centāties palīdzēt – gan kardiologi kopumā, gan katrs atsevišķi. Šādas lietas cilvēkus apvieno. Kad jāstājas preti kaut kam tik nenormālam, tad savas ķildas jāaizmirst. Tā kādreiz teica par sirds ķirurgiem – ka diviem lauvām ir ļoti grūti vienā krātīnā.

Nav viegli, īpaši Latvijā. Horizontālā pārvaldība jāiemācās. To zinām, ka ne romiešu imperatori, ne karaļi nav ilgi valdījuši, jo parasti viņi nemirst dabīgā nāvē.

– Vai esat sevi kādreiz klusinājis lideri?

– Katru dienu. Protams. To gan ar laiku iemācās. Es tikko Džilim teicu – man kā Skotā Ficdžeraldā: ironija un žēlsirdība. Vienmēr jābūt pašironijai, tā jāaudzina no bērnības. Un tajā nav nekā slihta. Vienmēr uz sevi jāskatās mazliet ironiski. Jo, ja sāk likties, ka jums ir visa taisnība, tad ziniet... Daudziem tā ir liela problēma – noteikti rakstura iezīme, bet arī audzināšana.

Es galīgi nepiekrītu tam genderismam, tas ir mākslīgs izgudrojums, ar to drusciņ jāuzmanās. Skaidrs, Indijā un arābu valstīs tam ir ļoti liela nozīme, bet Latvijā... Smieklīgi! Mums vajag, lai džeki būtu drusku stiprāki, vairāk saņemtos.

Vecmāmiņu audzināts

– Nākat no gara aristokrātijas dzimtas. Ja mazs bērns, kuram patīk nošmulēties pagalmā, aug starp lieliem, gaišiem cilvēkiem, arī viņš veidojas par personību?

– Noteikti. Viens ir ģimene, otrs – sabiedrība, cilvēki, kuri ir apkārt. Man daudz deva abas vecmāmiņas – gan Daina Ērgle, gan babuška, ciltsmāte. Pirmkārt, mūsu mājās vajadzēja lasīt grāmatas.

– Tas vienkārši bija jādara?

– Jā, tas bija ļoti dabiski.

– Jo visi lasīja, pārrunāja?

– Tur jau tā lieta. Atceros, ka man pasakas lasīja priekšā. Domāju, tas ir

darbs; tikko ar mammu par to runājām. Viņa saka – man kļuva kauns, kad tu bērnībā cilvēkos teici, ka gribi ēst. Droši vien domāja, ka es tev nedodu. Tā ēšana, domāju, ir daudz mazāk svarīga par to, ka mamma, vecmāmiņa vai vectētiņš tev lasa. Starp citu, man nepatīk, ka mani sauc par vectētiņu, mazbērni mani sauc par Andžu (*smejas*).

Audzinašanā ir tas, ko ieliekat. Negribas jau lasīt, vieglāk nopirkt kaut ko. Tikpat svarīgi ir runāties. Nezinu, ko mazdēls saprata, kad tikko ar viņu pārrunājām, kāpēc ir Zaļā ceturtdiena, bet tāds domīgs kļuva. Viņš vairs nav maziņš, tūlīt būs astoņi gadi. Arī par Hērodu viņš prasa – leģendu var izstāstīt dažādi. Man vecmāmiņa Selmas Lāgerlēvas grāmatas lasīja ļoti mazā vecumā – tas droši vien paliek tāpat kā teātris un opera. Liekas, pie tā skolā un ģimenē maksimāli vajadzētu nākt atpakaļ.

– Parasti vecākiem nav laika – kamēr bērni aug, viņi ir darba dunā.

– To redzu tagad, kad man ir mazbērni. Mārtiņš ar kundzi Esteri ir ārsts, un viņiem ir arī bērnu periods, kas jāizdzīvo. Skaidrs, ka viņiem darbā jāpavada daudz laika, tad mana kundze palīdz. Man vienmēr jāpasaka, ka bez viņas nekā nebūtu (*smejas*), lai gan man tie skaļie vārdi drausmīgi nepatīk, nevaru ciest. Bet tā jau ir – es piekrītu. Māra ir ārste, un arī viņai kaut kas jāpūru. Labi, ka ir Esteres vecāki, kuri arī var palīdzēt. Bet, redz, mūsu laikos vecvecāki ir daudz jaunāki. Vienmēr esmu teicis, ka mums ģimenēs vajag vēl ceturto paaudzi. Tāpēc savai kundzei saku, ka viņai jāvingro, un arī man jāvingro – tikai tādēļ, lai spētu savu mazbērnu Ernesta un Elizas bērnus pieskatīt.

– Tad tiešām būsiet sirmā vecumā.

– Varbūt ne tik sirmā, varbūt pavisam labā formā vēl.

– Pēc gadiem divdesmit...

– Nu, protams, protams... Tad tauta sāk rasties tāda stingra – kad ir četras paaudzes. Redzēs, kā būs vēlāk. Izrādās, ka cilvēki dzīvo līdz 180 gadiem, teorētiski vismaz. Tās ir stāsts par kognitīvo funkciju – bērni un mazbērni var palīdzēt to saglabāt, un tā, visticamāk, rada vēlmi dzīvot. Tā ir vienīgā, kas ļauj mums nepadoties un nenomirt agrāk, nekā varbūt tas laiks ir pienācis. Un par to ir jādomā, jo sāk veidoties pilnīgi cita sabiedrība. Par to mēs maz runājam.

Dažas promiles

– Ir akcija *Zeme, kur dzer*. Ja sakāt, ka maināmies kā sabiedrība... Negribas moralizēt, bet paskatīties kā caur palielināmo stiklu – kāpēc tas mūsu dvēselēm ir vajadzīgs?

– Tiešām negribas moralizēt. Galvenais, lai nebūtu tauta, kas nodzeras. Viss nav tik vienkārši. Neesmu tāds speciālists. Jautājums – kas ir dzeršana? Daļa pētnieku saka, tas esot sociālais lubrikants. Teikt – tāpēc, ka dzer vīnu vai ko citu, tu esi sliktāks cilvēks, es neuzdrošinātos. Atklāti sakot, es tā arī nedomāju. Tikko man smalks kungs teica – lai mūsu laikos vispār nedzertu, jābūt ļoti biežai ādai. Tāpēc ar to drusciņ uzmanīgi. Es galīgi negribētu ar alkohola propagandu nodarboties, tas arī nav pareizi. Atbalstīt katras dienas dzeršanu nevar. Ja divreiz nedēļā kādu vīnu, un ja tā nav pārdzēršanās – tas ir citādi. Regulāra dzeršana sirds muskulim par labu nenāk, signāli parādās, kad ir par daudz.

– Kā jums šķiet, šis laiks cilvēkus izsit no emocijām?

– Noteikti. Un tas jāsaprot, nav jākautrējas. Šis nav normāls laiks – ne divi gadi pandēmijas, ne šis karš. Un ar to īsti nav jāsamierinās.

– Drikstam būt apjukusi, dusmīgi?

– Absolūti. Par Latvijas tautu vienmēr esmu bijis ļoti augstās domās. Mums visas lietas notiek, lai kā arī būtu. Es par Ameriku diezgan daudz zinu – arī pieraduši, lai kas arī notiktu. Bet tagad arī tur var redzēt apjukumu. Pirms desmit dienām no turienes atbraucu, tur notika liels kongress. Taksometra šoferi teica – tagad svilpe, ar ko viņus pasauc pie viesnīcas, skanot kā mūzika ausīs. Viens teica, ka Vašingtonā viņu pirmoreiz divu gadu laikā uz ielas nostopēja. Viss bija apstājies.

– Uz pandēmijas laiku?

– Jā. Domāju, tā diezgan lielā mērā transformējās šajā karā; visticamāk, pandēmija to veicināja. Dažiem ir zudusi realitāte. Tie, kuri izraisīja karu, dzīvo savos priekšstatos par to, kā būs. Tas ir viens no piemēriem, kā nedrīkst. Ir vajadzīga zināšanas, es pat teiktu – studijas. Dzīves studijas. Nekas sevišķs: aizejat uz teātri – studējat dzīvi, lasāt grāmatas, skatāties gleznu, skatāties upi, pavasari – jūs studējat dzīvi. Tas nozīmē, ka visu laiku uzņemat kādu informāciju, ko spējat pietiekami objektīvi apstrādāt. Tāpēc jāuzmanās no bunkuriem, kas

viņiem divus gadus notika ekrānos. Domāju, atmošanās būs pagrūta.

Par kādu impēriju

– Esat teicis, ka jums kādreiz simpatizēja Putins. Bijāt viņa atbalstītājs?

– To pateicu *TV24*, lai drusku visu sakustinātu. Neesmu bijis atbalstītājs, man tādas vajadzības nav bijis. Redzēju, kā Krievijā gāja pirms divdesmit gadiem – viņi bija absolūti nomākti, kaut paši sevi pazemojuši. Nabagi, kas centās kaut ko izdarīt. Man likās, ka nāk jaunas paaudzes cilvēks no Pēterburgas ar kādu ideju, redzēju, kā viņi medicīnā sāk darbo-

Jautājums – kas ir dzeršana. Daļa pētnieku saka, tas esot sociālais lubrikants. Teikt – tāpēc, ka dzer vīnu vai ko citu, tu esi sliktāks cilvēks, es neuzdrošinātos. Tikko man smalks kungs teica – lai mūsu laikos vispār nedzertu, jābūt ļoti biežai ādai.

ties, mēģina zinātni attīstīt... Man likās, tas ir normāli. Man ir daudz draugu, arī ļoti augsta ranga, Eiropā, un ko tik mēs nedarījām, palīdzējām, arī amerikāņi krievus vilka. Vēl nesen man viens teica – mēs taču cerējam, ka Eiropa un Krievija varētu būt *super power*. Izrādās – kļūdījāmies. Jau tad draugi Krievijā teica, ka es smagi kļūdodos, ka tas pēc definīcijas nevar būt, jo viņi zināja turienes *černuhu*. Mēs droši vien redzējam labāko pusi. Un es biju ne tikai Maskavā, arī tālākās pilsētās – Novosibirskā, Orienburgā. Man tur ir skolnieki, draugi, ļoti augsta ranga ārsti, inteligenti, bet man tagad viņiem ir grūti piezvanīt, goda vārds.

– Bail, ka viņi ir putinisti?

– Ko nu bail... Nu, jāsaņemam. Tās ir neērtas tēmas. Mans viedoklis ir skaidrs – pret spalvu viņiem.

– Viņiem ir pretējs?

– Nav tik vienkārši. Daudzi jau ar mātes pienu ir izeidusi impēriju. Labi atceros, Maskava un Pēterburga padomju laikā bija daudz brīvdomīgākas par Rīgu. Viņiem jau nebija valodas aizlieguma. Skaidrs, ka viņi to valsti transformēja un turpināja. Ja esi izeidzis impēriskā vidē, ir ļoti grūti pēkšņi pāriet uz ko citu. Domāju, tur ir veselas traģēdijas. Mēs daudz strīdējāmies. Taču, tā kā mums bija daudz kopīga medicīnā, mākslā, mēs nelamājāmies, bet viedokļi bija dažādi. Lai gan man pašam ir krievu saknes, es viņiem teicu – kā iztēlojaties to, ka astoņdesmitajos gados profesoriem Lazovskim un Skujam lekcijas bija jālasa krieviski?

– Latviešu studentiem?

– Jā. Par to neviens nerunā – tā bija totāla rusifikācija! Viņi saka – tagad tā ir ar angļu valodu. Bet tas nav arguments. 2014. gads viņiem bija šausmīgs – sastrīdējās ģimenes, jo krievi ar ukraiņiem ir ļoti tuvi. Tagad ir citādi – tā valsts slepkavo, bombardē, izvaro... Un taisnība ir, mums jānostājas vienā pusē. Un pārvaldībai jābūt horizontālai. Tā ir Latvijas lielākā laime. Varbūt ir nelaime ar daudzām partijām, toties nevar izveidoties viens varas centrs – tā ir labā ziņa. Mums tādēļ iet grūtāk, bet noteikti ir stiprāka sabiedrība.

Ar sievietēm viss kārtībā

– Vai zināt, par ko runāsi forumā *Lidere*?

– Nē, esmu jau diezgan ilgi šajā saulē... Es tā padomāju – interesanti, ka visas valstis ir viņas, tāpat kā zemeslode. Sieviešu dzimtē.

– Valodas īpatnība. Igauniem, šķiet, dzimšu nav.

– Jā un nē. Dēmetra grieķiem ir zeme, kur krīt sēkla. Arī šajā karā var redzēt, ka krīzes brīžos sievietes strādā – gan Vācijas, gan britu ārlietu ministre. Šķiet, sievietes ir daudz bezbailīgākas, godīgākas. Nedomāju, ka mums vajadzētu radīt sievietes, Kāli kultu, bet tas jau dabā tā smuki iekārtots – cik ir olšūnu un cik spermatozoīdu, vairāki pie vienas tiecas.

– Latviešu sabiedrībā ir pretēji.

– Jā, bet, visticamāk, saknes tam var meklēt mūsu tautas vēsturē, kas nav bijusi vienkārša. Lai gan mana vecmāmiņa, kas bija ļoti liela patriote, pārmeta, ka latvieši paši bijuši diezgan lieli karotāji.

– **Līda kauties?**

– Ja paskatāties, kas notika 1917. gadā... Bieži vien sievietes līderība man liekas ideāls. Man ir laimējies – visu laiku gan ģimenē, gan kolēģes ir ļoti spēcīgas sievietes. Īpaši grūtās situācijās, domāju, sievietes ir tās, kuras iedvesmo vīriešus izdarīt to, ko tajā mirkli vajag.

– **Vai piekriņāt – ja pasaules politikā būtu vairāk sieviešu, karu būtu mazāk?**

– Nē, nē, es galīgi nepiekrītu tam genderismam, tas ir mākslīgs izgudrojums, ar to drusciņ jāuzmanās. Skaids, Indijā un arābu valstīs tam ir ļoti liela nozīme, bet Latvijā... Smieklīgi! Mums vajag, lai džeki būtu drusku stiprāki, vairāk saņemtos.

– **Varbūt vīriešu dabā ir mērities, un tur arī tie kari rodas?**

– Jūs mani piespiedāt citēt Niči. Viņš teica, ka vīrietis savā dvēselē var būt ļauns, bet sievietes ir neķītras (*smejas*). Es to nesaku. Ja skatāties klasiku – Helēnas dēļ notika Trojas karš. Un, ja paskatāties uz Kleopatru, visādām *imperatrisēm*, karalienēm... Viss nav tik vienkārši. Domāju, kari drīzāk ir attīstības, audzināšanas posmi. Nezinu, vai tas ir iespējams, bet pēc būtības cilvēkā būtu jāieaug tam, ka nav iespējams otru nogalināt. Ja nu vienīgi aizstāvoties. Bet iet

kādam virsū un nogalināt – tas nav normāli.

– **Šķita, ka ejam tajā virzienā. 20. gadsimta lielie domātāji Vonnegūts, Hašeks, Havelis pasauli veda uz humānismu.**

– Varu nosaukt miljonu sabiedrības, kuri mūžā nav dzirdējuši par Vonnegūtu un Havelu. Stāsts ir par to, kā izglītot pasaules sabiedrību. Īstenībā mums ir ļoti daudz globālu problēmu. Kāpēc krievi savā propagandā visu laiku runā par vērtībām? Viņi stāsta, ka Eiropai un pasaulei tās ir zudušas, viņi esot saglabājuši, bet tās ir pilnīgas muļķības. Kā var runāt par kaut kādām impērijām? Ja tu kaut ko vari dabūt ar mīlestību, tas ir ļoti skaisti, bet, ja vari dabūt tikai izvarojo, tā nav mīlestība. Tu vari to iegūt, bet tā nav mīlestība.

– **Un vai tas vispār ir ieguvums?**

– Protams, ne. Skaids, ka pagīras viņiem būs drausmīgas, man savā ziņā viņu ir žēl.

Cilvēks ir izpētes objekts

– **Parasti tiek uzskaitīts, ko esat sasniedzis, kādās jomās darbojaties, cilvēki brīnās... Varbūt jums kaut kas tomēr nav izdevies?**

– Droši vien to, kas nav man sanācis, vislabāk redz kāds cits. Es katru

Vienmēr esmu teicis, ka mums ģimenēs vajag vēl ceturto paaudzi. Tāpēc savai kundzei saku, ka viņai jāvingro, arī man jāvingro – tikai tādēļ, lai spētu savu mazbērnu bērnus pieskatīt.

dienu redzu, ko neesmu izdarījis. Šodien jau desmitiem lietu! Mani ātri *atsēdina* kolēģi, dēli, kundze un draugi – ļoti laba vide, pasaka, ko domā (*smejas*).

– **Viņi spēj rezonēt ar jūsu pašironiju?**

– Absolūti. Mēs arī ar mammu ļoti daudz runājam. Labi zinu, ka man varbūt nav tādu talantu, bet ir tādi, ko varētu izstrādāt sīkāk, līdz detaļām.

– **Pielauju, ka operēšanu esat apguvis visaugstākajā līmenī.**

INTERVIJA Andrejs Ērglis

– Jā, bet īstenībā tā ir ļoti maza lieta. Ko tagad mācos... Man ir liela problēma – es nespēju sadzīvot pats ar savu vecumu (*smejas*). Man pašam liekas, ka esmu jaunāks. Tas laikam drausmīgi no malas izskatās.

– **Normāli, es jūs ļoti labi saprotu.**

– Nuja. Domāju, man jāzodara vēl tas un tas, un tas. Viena lieta, par ko man ir žēl – ka nezinu vēl kādu valodu, piemēram, franču, vācu un spāņu. Pašlaik es mācos mācīt. Latvijā ļoti trūkst skolu ar pēctecību. Mums apmācībā trūkst sistēmas – vajag apsēsties un uzrakstīt...

– **Metodiski?**

– Precīzi! Paldies dievam, ministrija sola izveidot piecus sešus ekscelences centrus, kas nodarbosies ar metodiku izstrādi. Kaut sporta skolām – kā bērnam iemācīt skriet. Arī kardioloģijā apmācība ļoti mainās, vairāk balstīta uz attēlu diagnostiku. Manam skolotājam Uldim Kalniņam tā bija ļoti stipra puse, sestdienās, svētdienās viņš sēdēja pie rakstāmgalda un rakstīja.

– **Jūs cenšaties, lai sestdiena, svētdiena būtu brīva?**

– Tā īsti neiznāk. Parasti esmu konferencēs. Nu jau visi atkal sāk ostīties, lai ātrāk satiktos. Pa diviem gadiem viss bija apstājies. Caur ekrānu neko nevar izdarīt.

– **Libermanis grib taisīt revolūciju, saka – mikroķirurgi varētu iztikt bez histoloģijas un bioķīmijas studijām. Tā ir utopija?**

– Mazliet cita lieta – medicinā varētu būt dažādas gradācijas. Vai pilnīgi bez histoloģijas... Neticu. Ir atklāts daudz jaunu lietu, piemēram, par pozitronu emisiju. Izrādās, ir pilnīgi citi bioķīmiskie procesi. Ja gribat, lai brūce dzīst, jums tie jāzina. Izrādās, skeleta muskulatūrai tie ir pilnīgi atšķirīgi nekā miokardā. Par to es drusku uztrauktos. Pieņemtu, ka mums vajadzētu pasēdēt un par to parunāt.

– **Droši vien asinsvadū šūšanu arī nevar uztvert tikai kā amatniecību.**

– Nē, tā nedrīkst. Saprotu profesora Stradiņa tēzi, ka medicīna ir amats, zinātne un māksla – un tieši tādā secībā. Bet es arī saprotu, ko dakteris Libermanis domāja. Ja karā ir norauta kāja, tā jāamputē, jāsašuj, un cilvēks ir dzīvs, nekāda baigā māksla nepalīdz. Māksla ir operēt. Normālā dzīvē ir citādi. Un mēs nedrīkstam domāt, ka dzīvosim kara laikā. Mums jābūt tam gataviem – tam gan es piekritu. Visu laiku esmu teicis, ka

mums vajag kara hospitāļa elementus, ir nepieciešama civilā aizsardzība, un ne tāda, ka sakām, ka tā mums ir, bet pa istam. Ļoti daudz ārstu prasa – vai zini, kas jādara? Es nezinu, bet vismaz krievu laikā, kad mācījās, mūs militārajā katedrā riktīgi dresēja. Daudzas no tām lietām ir vispārcilvēciskas, lai arī mazliet neordināras. Katram ārstam jāzina zinātniskā metode, jo cilvēks ir izpētes objekts. Ja ģimenes ārstam ir 1000 pacientu, viņš pēc būtības visu laiku nodarbojas ar pētniecību. Kad esat izdarījuši amatu un zinātni, tad varat iet prom no vadlīnijām, un tā jau ir māksla – sajūtas un sapratne. Pieredzējuši ārsti paskatās acīs un pasaka, kas vainas. Pēc tam ir kauns teikt, ka redz cauri (*smejas*). Jāatceras – lai zīmētu tik nepareizi kā Pikaso, jābūt pamatīgai zīmēšanas skolai apakšā. Tad var saprast, kāpēc

proporcijas ir tādas, un varat ar tām spēlēties.

Bez huligāniem neizaugt

– **Esat teicis, ka var būt huligāns jebkurā profesijā – ar nosacījumu, ka ļoti labs profesionālis.**

– Ir tā, ka jaunībā varat runāt, ko gribat, bet ir viens periods, kad jārunā tā, kā vajag. Un tad, paldies dievam, atkal nāk periods, kad varat runāt, kā gribat. Man vēl nav pienācis laiks, kad atkal varu runāt, ko gribu, bet man īstenībā būtu, ko teikt. Par ļoti daudzām lietām.

– **Tā ir intriga!**

– Jā, jā, bet vēl jāpagaida. Apmēram pēc gadiem desmit varētu pateikt. Dažas lietas vēl jānostiprina. Tāpēc arī vēsturei reizēm uzliekam grifus *slepeni*, jo vēl nav pienācis laiks.

FOTO: ROIS MAIZĪTIS

Skaidrs – ja neesat mazliet huligāns, jums ir grūti izdarīt kaut ko jaunu.

– **Ārpus rāmjiem?**

– Jā. Bet tas nedrīkst būt tikai tādēļ, ka gribat tāds būt. Tam *ārpus rāmjiem*, kā teicis klasiķis, būtu jānāk no iekšām. Ja nebūtu bijis huligānisms, varbūt mēs nebūtu nonākuši pie jauna veida atomelektrostacijām. Un tā ar miljoniem citu lietu, kas it kā ir neiespējamās; pie tām ved huligānisms. Ne jau tas, ka jūs kādu vecāku profesoru nosaucat par muļķi, – tas ir prasti. Bet, ja jūs pasakāt – tā tomēr griežas... Tād tas ir labs huligānisms.

– **Mēdz teikt, ka labs advokāts ir tas, kurš pietuvojas robežai, droši vien ētikas vai likumdošanas, ar bīstamību to pārkāpt. Tas nav ērtais vidusceļš.**

– Tagad ir daudz huligānu, bet savulaik par Franka filmu par uz nāvi notiesāto bija ļoti lielas diskusijas. Arī impresionisti bija huligāni. Un medicīnā tas ir diezgan bieži. Reizēm neviens neko nevar saprast, īpaši, ja darāt jaunas lietas. Ir jāuzņemas atbildība. Arī tas ir mazliet huligānisms, tāpēc daudzi tās nedara. Bet, ja nebūtu to, kuri riskē, paplašinot robežas, mums nebūtu attīstības. Esam labi pazīstami ar franču kardiologu, kurš pirms 20 gadiem ielika pirmo vārstuli. Tagad pārstādīja cukas sirdi – par to arī man bija jautājumi. Tur ir tās robežas.

– **Paralēli notiek diskusijas par ētiku, varbūt arī iekšējās, ar sevi.**

– Ļoti ceru, ka tā. Mums ir ļoti daudz jārunā. Tāpēc saku, ka daudzas lietas mums jāmacās ar mātes pienu. Es mūsu filosofus aicinātu iet uz bērnudārzniem stāstīt, jo bērni ir ļoti saprotoši, viņi visu uzsūc kā dzēšlapas.

**Ir tā, ka jaunībā
varat runāt,
ko gribat, bet
ir viens periods,
kad jārunā tā,
kā vajag. Un tad,
paldies dievam,
atkal nāk periods,
kad varat runāt, kā
gribat. Man vēl nav
pienācis laiks, kad
atkal varu runāt,
ko gribu, bet man
īstenībā būtu, ko
teikt. Par
ļoti daudzām
lietām.**

Nevajag piesaukt briesmas, bet ir jārunā, kas ir labs, kas ļauns, kāpēc sāp, kāpēc kāds tā dara. Vakar skatījos raidījumu ar skolotāju Krievijā. Vadītāji juka prātā, kad viņš teica – bērniem jāstāsta patiesība. Esmu absolūts divkosis un melis, ja man jāsaka, ka tas nav karš. Jo bērni redz, ka ir, jautā par to. Arī starp krieviem ir daudz ļoti augsta ranga cilvēku.

– **Domājoši un ar sirdsapziņu – tā gribētos domāt.**

– Protams! Karo švaļu šlaka. Domāju, viņi beidzot izraks to

mūmiju Sarkanajā laukumā un varbūt atbrivosies no lāsta. Tur taču nav kristīgas zemes. Labi, lai dara, kā grib... Man jaunākais dēls pārmet, ka es apvainojoties uz viņa dēlu, savu mazdēlu (*smejas*) – kā pieaudzis cilvēks tā varot. Es saku – var! Lai zina, ka jebkurš var apvainoties. Tas ir emocionāli.

– **Par to, ka mazdēls jums pārmeta, ka neesat formā?**

– Nē, mēs tur sastrīdamies... Viņš man saka – es sēju šņores. Atbildu – bet tu nesasēji. Tā daudzi – mēs darijām... Jā, bet neizdarijāt. Kuru interesē, ka darijāt? Kā varu teikt – es operēju... pēc labākās sirdsapziņas.

– **Ej un pasaki to radniekiem...**

– Jā. Nu labi, visādi var gadīties, situācijas ir dažādas.

Man nepatīk zaudēt

– **Vai tas, ka esat rūdīts dažādās situācijās, jums palīdz emocionāli savākties arī šajā laikā, kad daudzi ir nestabili, kā izsīsti no ierindas?**

– Viena laba lieta, ka daudzi mani draugi ir bijuši sportisti un vēl arvien sporto. Cenšos piedalīties sacensībās, bet man šausmīgi negribas. Man ne tik ļoti vajag uzvarēt – man nepatīk zaudēt. Sacensībās šausmīgi jākoncentrējas, ir neērti, jātrenējas.

– **Diskomforts.**

– Lūk, par to arī stāsts. To iemācījos, kāpjot kalnos, un cenšos saviem dēliem, kolēģiem teikt – jums arī labos laikos jāmēģina sevi izņemt ārpus komforta zonas. Un sports tajā ziņā ir brīnišķīgs. Kad to iemācāties, kad skrienat tā, ka asins garša ir mutē, kad viss sāp, tad ir daudz vieglāk, kad ar to saskaraties krīzēs. Jebkurā spēlē

ir krīze – tā var atšķirt čempionus no tiem, kuri tādi nav. Vieni tajā lūst, otri pārvar. Vienalga, sportojat, dziedat vai dejojat.

– **Ir jāsaņemamas, jāiet uz mēģinājumu.**

– Absolūti precīzi. Tas jāsāk kā mazam bērnam un jāturpina visu dzīvi. Tas ir simtprocentīgi pierādīts – vienīgais, kas pa īstam palēnina Alcheimeru un citu nei-rodeģeneratīvo slimību attīstību, ir kognitīvo funkciju trenēšana. Un tā ir sacensība. Tai nav jābūt slimīgai. Ir valstis, kas neļauj sacensties līdz 12 gadu vecumam, tomēr principā jāsaprot, ka jebkurā gadījumā dzīvē būs punkti, kad jūs kāds vērtēs, kaut vai jūs pats sevi. Nedomāju, ka jāiet pāri liķiem un jābūt pirmajam. Ne visiem jābūt profesionāliem sportistiem. Un piespiešanās laikā jums tā pašironija rodas. Jāiemācās uzvarēt un jāiemācās zaudēt. Mums savukārt kā pedagogiem jārada vide, kur vari gan uzvarēt, gan zaudēt. Ja neesi tik labs basketbolā vai tenisā, uztaisām sētas čempionātu, kur vari uzvarēt. Tam vairs nav tik lielas nozīmes, vienkārši – jāmāk gan viens, gan otrs. Tas ir par Mazo Princi – viņš visu laiku ko zaudē, bet uzvar caur cilvēcību.

– **Kas jūs spēj aizkustināt?**

– Mani ļoti aizkustina godīgums un cilvēcība, ja labi dara savu darbu. Pat nevaru izstāstīt, cik dažādi ir

**Kad skrienat tā,
ka asins garša
ir mutē, kad viss
sāp, tad ir daudz
vieglāk, kad ar to
saskaraties krīzēs.
Jebkurā spēlē
ir krīze – tā var
atšķirt čempionus
no tiem, kuri
tādi nav. Vieni
tajā lūst, otri
pārvar. Vienalga,
sportojat,
dziedat vai
dejojat.**

mani draugi, un no katra varu ko mācīties. Operācijas manā dzīvē ir vieglākais, vēl jo vairāk tagad. Atnāku – profesors, profesors... Visi palīdz. Kādreiz sāk šņākt uz mani, un arī tas ir labi – drusku kā saldais ēdiens. Zināmā mērā es arī slimnīcas celtniecībā esmu iesaistīts, darbojos universitātē, Zinātņu akadēmijā – tas

ir mājas, čaulas. Grūtākā lieta ir skolu veidošana – vajadzētu, lai mums tās ir paaudzēs, un tur ar četrām nepietiks.

– **Skola nevis kā mācību iestāde, bet tradīcija?**

– Kā grieķu skola. Virtuāla. Kā mums ortopēdijā ir skola. Drusciņ bijām pazaudējušies, tagad, par laimi, atjaunojas ķirurģijā.

– **Ir kardioloģijā.**

– Jācer. Drusku jāiztur laiks.

Jāatceras, ka visas impērijas brūk. Kā *Alisē Brīnumzemē* – jums jāskrien vēl ātrāk, ja gribat palikt uz vietas. Kad esat ieguldījis tik daudz enerģijas, tad saprotat, ka jums vairs negribas skriet tik ātri. Tas ir tas, ko neesmu izdarījis. Neesmu skrējis ātrāk. Mans brālēns Pauls Stradiņš ir brīnišķīgs fiziķis, audzē kristālus, tas saistīts ar saules enerģiju. Savukārt viņa kundze nodarbojas ar jogu – un arī tā ir saules enerģija. Viņi dara vienu un to pašu, tikai dažādi. Esmu milzīgi laimīgs, ka mums parādās saules baterijas, būs elektrība. Latvija būs viena no pirmajām valstīm, kas kļūs enerģētiski neatkarīga. Domāju, arī es tur savu roku esmu pielicis. Arī atomelektrostacijas jābūvē maksimāli ātri, tā ir riktīgi zaļa enerģija, ļoti droša. Ar šīm lietām mēs būsim ļoti bagāta valsts. Taču, tiklīdz jums ir bagātība, tā vajag arī prātu un sirdi klāt. Jautājums – kur lai mēs to dabūjam. ■